СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 74. — Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 30 березня 1932.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

VOL. XL. — No. 74. — Jersey City, N. J., Wednesday, March 30, 1932. — THREE CENTS.

ЦІНИ НА КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ ЗНИЖУЮТЬ НА 20%

НЮ ЙОРК. — Корабельні компанії скликують наради в справі заведення нової знижки на переїзд через океани. Змушені вони до цього з боку „Юнайтед Стейтс Лайнс", яка заповіла, що без огляду на інші компанії вона приступає вже в перших днях квітня до зниження цін на корабельні карти на 20%. Інші компанії не дуже то охочі до такої знижки, але конкуренційних причин мусять брати під увагу знижку, задуману „Юнайтед Стейтс Лайнс". Отсею знижкою думає та компанія найбільше пособити англо-конвірцевим" робітникам. До цеї лінії належать такі кораблі як Леваетен, Президент Гардінг і Президент Рузвелт.

НОВИЙ ОСЯГ ЮРКА КОЦАЯ.

НЮ ЙОРК. — Юрко Коцай, Українець з роду, університетський студент і відомий пливак, котрий здобув чемпіонство в пливанню навзнак підчас Олимпійських ігрищ в Европі, здобув минулого понеділка новий осяг та допоміг Нюйарському Атлетичному Клюбови осягнути побіду в змаганнях.

ГАРНЕР БЕРЕТЬСЯ ДО ДЕМОКРАТІВ У КОНГРЕСІ.

ВАШИНГТОН.—Президент палати послів, Гарнер, хоче таки перевести законопроєкт щодо заведення податку від продажей, але в зміненім виді. Та до цього треба йому в першу чергу привернути кількість демократичної більшости палати. Гарнер заповів, що приверне престіж партії й законопроєкт переїде.

З ДИТИНОЮ ЛИНДБЕРГІВ НЕ ЦІЛКОМ ЯСНО.

ГОПВЕЛ (Ню Джерзи). — Проповідник Дабсон Пікак з Норфолк, Ва., відбув літаком дуже небезпечну подорож серед бурі, щоб дістатися чимскорше до полковника Линдберга і втаємничити його щодо цього, як мо на віднайти його дитину. Кажуть, що він мав з собою лючок з волосся дитини, щоби переконати Линдбергів, що він дійсно портрактує з тими, котрі викрали дитину. Та всетаки те, що передав Пікак, не дуже переконувало Линдберга, і тому ще й тепер не надіються, що дитину видістануть скоро назад.

БУРЕВИЙ НА СХОДІ.

НЮ ЙОРК. — Від стейту Огайо до Мейн шалів буревій, який не минув і Ню Йорку. Буря наробила багато шкоди, а вода позаливала пивниці, а навіть дісталася була до домів і склепів. Підчас буревію згинули 12 осіб.

ЗАТРОЄНІ ПІГУЛКИ.

ГАВАНА. — Тайна поліція арештувала 20 осіб, обжалованих за виріб пігулок на біль голови, в яких знайдено велику дозу отруї.

Люди, які заживали ті пігулки, занедужали.

ВЗИВАЄ КРИТИКІВ ПОДАТКІВ НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Мейор Вокер заповів, що 11 квітня відбудеться конференція „Борд оф Естімейт" з тими бизнесменами і критиками, котрі незадоволені з податків, наложених на нерухомости. Незадоволені матимуть нагоду предложити свої проєкти, звідки дістати гроші на покриття видатків міста.

СИН ПЕВНИЙ ЗА БАТЬКА.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Рузвелт, син ґовернора, певний, що батько побідить на демократичній конвенції та буде вибраний демократичним кандидатом на президента.

ДОХОДОВИЙ ПОДАТОК УПАВ НА $650,000,000.

ВАШИНГТОН. — До 25 березня зібрано титулом доходового податку $848,062,400, себто на $650,000,000 менше ніж минулого року. До кінця місяця прийде ще кілька міліонів.

БУДЕ КАТАСТРОФА, ЯК НЕ ЗРІВНОВАЖАТЬ БУДЖЕТУ.

НЮ ЙОРК. — Сайлес Строн, президент „Юнайтед Стейтс Чембер оф Комерс" і особистий дорадник Гувера, каже, що влада видає гроші в розтрачений спосіб, але всетаки треба за всяку ціну зрівноважити буджет, бо інакше Злучені Держави опиняться перед банкротством. Строн заявився теж проти підношення ціла та запевнив, що коли не буде успішного полагодження репарацій в Европі, то й не буде економічного поліпшення в Америці.

ЛЮБИТЬ ЛЕЛІ, АЛЕ НЕ ЯК ХАБАР.

ГВАРТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — Суддя Вилем Бікліз Йонкерс, викликуючи в суді імя сторони, себто Адамантоса Евротаса, заявив, що він дуже любить лелі і дякує Евротасови за те, що їх йому післав на Великдень, але за те його судову справу віддає іншому судді до переведення.

ТІЛЬКИ 11,000 КОТИЛИ ЯЙЦЯ В БІЛІМ ДОМІ.

ВАШИНГТОН. — Дощ і злі часи були причиною, що цього року на Великдень відвідали Білий Дім тільки 11,000 „Ег Ролерс". Не було як котити яйця по травнику, бо було зимно як на бігуні. В 1930 р. було в Білім Домі понад 48,000 „Ег Ролерс".

ЯК КОМІНТЕРН ПРАЦЮЄ В КОЛЬОНІЯХ.

Орган Комінтерну „Інпрекор" подає такі відомости з нагоди скінчення другого року праці індо-хінської комуністичної партії. Перші революційні кадри для Індо-Хін були зорґанізовані в Кантоні. В лютім 1930 року ці організації вєднались і після повстання в Єнбай цілий провід перейшов до злученої комуністичної партії. Протягом 1930 року ця партія зорґанізувала більш як 40 страйків та численні рухи селян проти землевласників та урядів. Комуністична партія, червоні синдикати, селянські організації, комуністична молодь, проти-імперіялістична ліга, червона поміч, унія комуністичних студентів та інші організації, контрольовані з Москви, числять тепер понад 70,000 членів.

Орган Комінтерну запевняє, що ленінський Комітет індо-хінських комуністів розвиває велику енергію для організації революції та закликає їх до солідарности не лише з Комінтерном, а й з Радянським Союзом. Подаючи ці відомости, „Журналь де Женев" додає, що не треба пояснювати, що значить рух, організований з Москви, для европейських посілостей в Азії.

РОЗСТРІЛЮЮТЬ.

„Вестнік Крестянской Росси" доносить: У звязку з голодом на Україні заборонено селянам вивозити продукти на базар без спеціяльного дозволу сільських совітів. З ріжних околиць СССР надходять вісти про могутні селянські розрухи. Найповажніші розрухи відбуваються на північнім Кавказі, на Полтавщині та в Більськім районі. Тут в 8 околицях навіть колхозники збройно виступили разом з селянами „єдиночинниками" проти забирання в них хліба. Спеціяльний відділ ГПУ розстріляв 17 селян, увязнив 60. Про збройні повстання доносять також з району Новотроцького на Україні та з околиць Олександровська на лівім березі Дніпра.

РУМУНСЬКІ ЗВИЧАЇ В СОКАЛЬСЬКІМ МАҐІСТРАТІ.

Сокальський маґістрат був уже давно в довгах, але цього року безробітні та завеликий персонал вже цілком його втопили. Урядовці не дістають місяцями платень. Випадає їм тепер інкасувати податки громадян начонто своєї платні.

НАПАД ВОВКІВ.

На купців Авраама Каплянa і Зайтшура, що їхали лісом, напало між Раковом і Іванцем кілька вовків. Один вовк скочив на сани і кинувся на Каплянa, що закрився палицею. Тимчасом Зайтшур скалічив вовка ножем. Коли приїхали до Іванця, показалося, що Каплян втратив наслідком перестраху мову.

103 МІЛІОНИ НІМЦІВ.

Найновіша статистика виказує, що число німецького населення в цілому світі виносить 103 міліони душ. З того в Німеччині жиє 63 міліони, а 21 міліонів в інших державах Европи. В Злучених Державах є 15 міліонів Німців, в південній і середній Америці 3 міліони, а один міліон розкинений по решті світа. 35 міліонів мешканців Злучених Держав походять з німецького роду.

ПРЕДСТАВНИКИ ПОЛЬЩІ ТА РАДЯНЩИНИ ДБАЮТЬ ПРО МОРАЛЬНЕ РОЗЗБРОЄННЯ.

„Журналь де Женев" з 16 березня повідомляє, що політична Комісія конференції роззброєння під проводом Гендерсона вибрала Комітет, який має досліджувати справу морального роззброєння. На засіданню Комітету забрав слово представник Польщі, Шумляковський, і представив справу морального роззброєння. Літвінов висловився за те, щоби конференція сконцентрувала свої зусилля на матеріяльнім роззброєнню та не відхилялась від своєї головної мети.

ЗАПРОСИВ НА СВІЙ ПОХОРОН МАҐІСТРАТ І СКАРБОВУ ПАЛАТУ.

Львівський кравець Е. Томашівський скінчив самогубством у неділю, 6. березня ц. р. Два дні перед виконанням самовбивчого пляну Томашівський замовив собі клепсидри, якими запросив на свій похорон маґістрат і скарбову палату, бо вони були причиною його оплананих обставин. 50 примірників таких клепсидр знайшли в мешканні покійного, знайшли теж записки з передсмертних вражень, з яких видно, що самогубець зачинив продув у печі о 11 15 год. в ночі, а вмер від вуглевого чаду в 1.13 рано. У передсмертних записках зазначив Томашівський, що кінчить самогубством з нужди.

КОРОЛЕВА ПАПІРОСОК.

Повіт Прерав у Чехії має 50 тисяч мешканців. У минулому році скурили вони 26 міліонів 944 тисяч папіросок. Найбільше курили: єгипетських — 7 міліонів, спортів — 7,517,000, дагмарських 800,100, мемфісів 477,500, дамесів 81,000. Але чотири рази більше скурили папіросок Цора й ця папіросна стала королевою папіросок.

МОРОКА З БУЧАЦЬКИМ БУРМІСТРОМ.

Щось тиждень заходили громадяни Бучача в голову, до подівся їхній бурмістр. Виїхав кудись — не кажучи нікому нічого — і пропав. Розвідували, телефонували на всі сторони — пропав. Аж якось через тиждень прийшла вістка з Перемишля, що там в одній з гостинниць лежить бучацький бурмістр. Іменно хотів він у тій гостинниці отруїтись, але взяв замало веронаду і завернувся з дороги на той світ. Як причину самогубства подав життеві невзгодини.

ДЕ ОПИНИВСЯ ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА.

У свій час урочисто повішено на стіну в салі вселюдної школи села Новий Двір, пов. Рівне, портрет Т. Шевченка. Портрет висів доти, доки не прибув до школи на становище управителя Леон Лис, котрому стрільнуло до голови здійняти і кинути портрет до брудної сторожки за шафу.

СИН ПЕТРУШЕВИЧА ІДЕ ДО МОСКВИ.

Польська преса повідомляє на основі телеграми з Варшави, що син бувшого диктатора ЗОУНР виїжджає в найближчих днях до Москви. Його нібито іменував референтом українських справ у комісаріяті закордонних справ Радянщини.

НА БУДОВУ ПАМЯТНИКА І. ФРАНКА.

У вересні цього року має стати на могилі І. Франка надгробник-памятник. Комітет будови памятника підписав уже умову з артистом різьбарем С. Литвиненком, принявши його проєкт, і з підприємцями для його будови. Тому, що зібраний досі на цю ціль фонд не зможе покрити всіх видатків, Ювилейний Комітет рішив доповнити його з продажі книжки, що є вибором творів Івана Франка п. з. „Пісня і праця", з якої ввесь дохід призначений на памятник поета.

Ціна цієї книжки на прегарнім папері (174 сторінок) з портретом автора обнижена на 3 зол.; її продаватимуть спеціяльно уповажнені особи „Комітетом Будови Памятника". Зваживши високу ціль, на яку призначена продажа цього видання, дешеву ціну, як і те, що воно надається для вжитку шкільної молоді та може стати окрасою бібліотеки кожного інтелігента, що не має гарного вибору творів Івана Франка, є надія, що книжку повинні розкупити та цим приспішити будову памятника. — („Діло").

ЧЕРНИЦЯ — ПАТРІОТКА.

У Франції у місті Вік сір Сей умерла черниця Катерина в 91 році життя. Знана вона тим, що підчас французько-німецької війни Німці хотіли спалити місто Віттель. Мешканці міста вислали нічо тоді 30-літню черницю Катерину до прусського штабу й там вона своїм проханням виратувала місто від пожежі.

БОЖЕВІЛЬНИЙ ПАЛІЙ.

В кольонії Лібановці, млинівської волости (пов. Дубно), умово-хворий Йосиф Петрів, 22 літ, підпалив дім своєї матери, внаслідок чого згоріли дах дому і річи. Сам палій, котрий у часі пожежі був цілком нагий, в огні сильно попікся. Його відвезли до сойникового шпиталя в Дубні.

ДВА ДУХОБОРИ ПОКАРАНІ ЗА ІНДПАЛИ.

Василь Ступніков і Йосиф Подовініков, два духобори з Блейн Лейк, Саск., попали до тюрми за підпали шкіл. Перший з них дістав два роки, другий чотири роки карного заведення. Обвинувачених судив у Прянс Алберт, Саск., головний суддя Браун. Він сказав, що накладає кару, яка повинна бути пересторогою для інших, бо дванацять шкіл згоріли в Саскачевані від підпалу в протягу останніх трох літ. Подовінікову доказано, що він підпалив школу Ривер Гил, коло Блейн Лейк, а Ступніков знав про плян Подовінікова і помагав його виконати.

СВІТОВА ПРОДУКЦІЯ ВЗУТТЯ.

Річна продукція взуття на світі досягає 900 міліонів пар. Тому, що населення світа обраховують на 1 міліярд і 900 міл. душ, а одна людина уживає пересічно одну пару взуття, виходить, що міліярд людей бігає босими ногами по прилісах Африки, Азії й Австралії.

ЗАЛІЗО НА ПОЛІССІ.

На радянській Білорусі знайшли поклади залізної руди над Припятю. Нібито такі самі поклади є на території Полісся в Польщі.

БОЛЬШЕВИКИ ВБИЛИ ПОВЕРХ 1,000 ВТІКАЧІВ З УКРАЇНИ

ТЯГИНЯ (Бесарабія). — Кореспондент ґазети „Ді Ню Йорк Таймс" оглянув пограничну частину Бесарабії здовж Дністра. Там він відвідав шпиталі, де лікуються втікачі з радянської України, яких большевицька погранична сторожа поранила підчас утечі з радянського „раю". Таксамо кореспондент відвідав тих, котрі щасливо перебралися на бесарабський берег Дністра. Всі розповідають однаково, що втікати довелося від голоду, який наступив після того, як большевики зруйнували всі селянські господарства, стараючися загнати селян у колхози, а тих, хто боронив своє господарство й не хотів іти до колхозів, большевики арештували й гнали на Сибір.

Втікачі переповідають окремі випадки большевицького терору проти селян, і всі ці випадки похожі один на другий. Таксамо й спосіб утечі через Дністер майже скрізь однаковий. Кождий утікач згори знав, що йде на певну загибіль, але всетаки рішався тікати, бо вважав, що краще загинути від кулі чекіста ніж жити ввесь час у голоді, холоді та страху, що прийдуть чекісти й поженуть на Сибір. Кореспондент між іншим знайшов у шпиталю селянина з радянського села Карагач, Миколу Букована, який хотів утекти до Румунії зі своєю родиною. Він посадив у бочку свою жінку й двох синів, одного 7 років, а другого 3 роки. Большевицька сторожа вбила коня при санках, коли Буковин був уже на середині ріки. Він схопив на руки молодшого сина й з ним дібрався до румунського берега, не зважаючи на рану в коліні від комуністичної кулі. Потім ще довго було чути крики його жінки й сина, що залишилися поранеными в бочці. Подібні річи оповідає кождий утікач.

Большевики лишають на ріці трупи застрілених, щоб цим відстрашити інших від утечі. Та це страшення нічого не пособляє. Люди тікають і гинуть сотками від московських чекістських куль. Тепер лід на ріці ослаб, бо підтаїв, а тому трапляються випадки, коли втікачі провалюються й гинуть у воді. Наприклад, 19 березня 14 утікачів провалилися на леду й загинули. Група втікачів післала петицію до Ліґи Націй, щоб вона припинила страшну масакру на Дністрі. Втікачі приносять з собою зразки радянського хліба, що спечений з кукурудзи з домішкою соломи та ріжного посліду, тому він чорний та твердий, як земля.

КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ ЗАГРОЖЕНІ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Ніхто не буде здивований, коли китайсько-японські мирові переговори в Шанґгаю будуть перервані. Японці не хочуть уступати катеґоричним домаганням Китайців, щоб японські війська були відведені в район інтернаціональної секції міста.

Навпаки, Японці починають будувати бараки на шляхах, що ведуть до Шанґгаю, та на ріжних стратеґічних підступах до міста. Там вони думають розташувати на довше свої війська.

ПОВСТАНЦІ НАБЛИЖАЮТЬСЯ ДО СТОЛИЦІ МАНДЖУРІЇ.

ЧЕНҐЧУН (Манджурія). — Повстання проти манджурського уряду поширюється далі та захоплює все нові райони. Як тільки Японцям та манджурському урядови пощастить вгамувати повстання в одному місці, воно вибухає постійно в іншому місці.

Місцями повстанські сили доходять до кількох тисяч добре зорґанізованих военних відділів. Повстання все більше наближаються до столиці й уже загрожують спокоєви в ній. Японське командування ожидає в Манджурії більше підкріплень, щоб рішучіше почати здавлювати повстання.

СПАЛИЛИ МОНАСТИР.

МАДРИД (Еспанія). — Натовп бунтарів, підюджений комуністичними аґітаторами, спалив старовинний монастир Антіквера, в провінції Маляґа. В томуж районі 6,000 робітників за намовою комуністів розпочали страйк в шовково-вовняній промисловости. Натовп у числі 600 осіб захопив великий маєток біля міста й почав грабувати його.

Національна ґвардія була змушена стріляти в натовп. При тім одного вбито, а кількох поранено. Арештовано тих, що громили й палили монастир, який, на підставі законів республики, вже став державною власністю.

СОЦІЯЛІЗАЦІЯ ДОВЕЛА ДО ГОЛОДУ.

МОСКВА (СССР). — Кремлівські большевики рішили припинити інтензивне нищення індивідуальних селянських господарств. Ще на 10-тому році революції дві третини харчових продуктів для виживлення міського населення достарчали власники дрібних селянських господарств. Коли большевики почали інтензивну колективізацію та соціялізацію селянських господарств, то селянство масово понищило худобу й дріб.

Тепер уряд наказав своїм аґентам припинити раптову примусову соціялізацію селянських приватних господарств.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платяться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕВІДПОВІДАЛЬНА ПОЛІТИКА

Перед конґресом знаходилася недавно пропозиція, яка могла би принести певну допомогу для безробітних. І то правдиву допомогу, себто не добродійну допомогу, але заплату за роботу. Тимчасом справа скінчилася великим пшиком, а все те через одного чоловіка.

Внесок говорив про визначення 132 міліонів долярів на будову доріг. Внесок виразно говорив про цей видаток як допомогу тим, що тепер не працюють. Сенатор Бингем з Конетикот, що колись був і професором колеґії й має претенсії на вчену людину, виступив проти проєкту. Щоб убити внесок, сенатор віднісся до стейтових ґубернаторів з телеґрафічним запитом, у якому він просив телеґрафічної відповіди і в якому питався кождого ґубернатора, чи правда це, що в його стейті люди голодують наслідком безробіття.

Сорок стейтових ґубернаторів відповіли на запит сенатора. З того числа 39 ґубернаторів заявили, що в їх стейтах ніхто не голодує. Один лише ґубернатор Пенсилвенії, Пиншо, заявив, що в його стейті є коло міліона безробітних та що богато людей справді голодує.

Цей вислід квестіонаря сенатор Бингем ужив сейчас для поборення проєкту закона про будову доріг для допомоги безробітним. Дарма, що сенатор, як якийсь професор колеґії, повинен би знати, що ґубернатор, запитаний про економічні обставини в своїм стейті, не може все сказати повної правди, навіть, як її знає й хоче сказати, бо така правда може ще більше пошкодити економічному станови стейту. Розумний чоловік міг згори припускати таку відповідь на запит, яку сенатор дістав.

Дотого само питання про голодування дуже неозначене. І неозначене теж, що значить „загальне голодування". Щоби говорити про голод, не треба аж знайти дійсних випадків смерти з голоду. Про голод з повною слушністю можна говорити вже й тоді, коли люди не доїдають, а відтак наслідком недоїдання вмирають від таких недуг, які розвиваються від недостаточного відживлювання.

Всі такі розумові обставини відкинено на бік і повалено проєкт, який міг би був принести безробітним працю й заробок. Цікаво тепер буде поглянути, що зроблять виборці з сенатором Бингемом, який став героєм цього незавидного політичного махерства.

О. С.

БОЛЬШЕВИЗАЦІЯ ПОЛЬЩІ?

Коли повстала нова, поневонена Польща, всі думали, що, як би вона й не розвивалася, то всеж піде шляхами західньої культури. Хвалилися ж здавна письменники польські, що їх вітчина була і буде „передмурям християнства" західнього супроти Сходу. Тепер, обсервуючи перші 15 літ воскреслої Польщі, бачимо, що так не є. Бачимо, що Польща робить у себе мініятурну Росію. Дивно це? Певно, але — як то кажуть — „хто з кім пристає, таким і стає". А Польща „приставала" з Москвою дуже довго...

Наближення до Росії обсервуємо як у зовнішній політиці Річи Посполитої, так і у внутрішній: Роман Дмовський отверто голосить політичний союз з большевиками, хвалить режім Сталіна, подивляє „пятилітку" і мало що не поручає її для своєї країни (гл. його „Свят повоєнни а Польска"). А за Дмовським іде ціла народовецька преса і табор.

І не тільки вони. Санаційна преса отверто пише, що „Польща помайова" хоче жити в згоді з большевицькою Росією та що її нічого не обходять мрії українських загорільців, які хотіли би повторити 1920 рік. А міністер Матушевський іде до Москви, щоби навчитися там, як упорядкувати польські фінанси.

Не інакше в політиці внутрішній. Про політичну диктатуру не говорю, бо, остаточно, скажуть, істнує вона і в Італії і в Сербії, і в Угорщині — отже то не копіювання Росії. Але скажу про що інше. Скажу про цілковите, повільне, а систематичне обмеження суспільности в її правах, яке започаткував на широку скалю помаевий режім і яке дуже нагадує „ідеали" російські — царські чи большевицькі: зведення ролі сойму до зера, обмеження свободи зібрань, преси, обмеження приватного шкільництва, повне підпорядкування суду й адвокатури урядови — все це зявища, окрім Росії, дійсно ніде не бачені.

Потім ідуть фінанси. Певно, етатизм це хороба всенаціональна і терплять на неї майже всі народи, але всеж такого етатизму, як у Польщі тепер, такої централізації і надзору держави над усім економічним життям, такої скількости монополів і державних підприємств, такого обмеження приватної торговлі — мабуть нема в ніякій іншій країні крім СССР. Приватні вартости ледви дихають, але зате цвитуть державні — правда, коштом тих, що платять податки, бо хтоб інакше покривав дефіцит?

Подібно і в національній політиці. Знаємо, яка була політика національна Прусії, Австрії, Англії, але теперішня польська — не на них взорується, лише, знову, на большевицькій. Большевики поставили собі цілю цілковито підпорядкувати своїй державній рації український національний рух, не даючи йому незалежно розвиватися навіть на полі чисто культурнім і економічнім (бо Прусія бодай на те позволяла). І тесаме бажає осягнути помаевий режім у Польщі, виховуючи собі своїх волинських „Петів", які обходять іменини маршалка, як в СССР у Київі тамощні „Петі" обходять іменини Сталіна; які голосують на урядовий „Безпартійний Бльок співпраці з урядом", як київські „Петі" голосують завше на компартію і Сталіна. Там не вільно Українцям мати власних організацій, лише спільні з Росіянами; тут — спільні з Поляками. Правда, цей „ідеал" осягнено — і то не зовсім — на Волині, бо Галичина не дається, але — тенденція та сама.

А нарешті у справах виховання. Ухвалено закон про „державне виховання", обовязкове по всіх школах. А виглядає цей закончик цілком так, як відповідні приписи большевицького навчання („Політграмота") з апотеозою державних мужів і т. д. Недурно одна ґазета („Слово Польске"), пишучи про цей закон, отверто хвалила подібну практику большевицьку. А у Вильні виник проєкт вивлащення великої і середньої посілости і віддання її в заряджения „відповідальним керовникам", очевидно з санації. Чиж це не большевизм? А все разом стремить на полі культурнім, економічнім і політичнім зосередити всі справи в руках правлячої ґрупи, звузивши яко мога права і область вільного порушення суспільности й одиниці.

Так представляється покищо не польська дійсність, але — „ідеал", до якого ця дійсність стремить. Перед нами стає ціла хмара нових завдань, яку у тій новій дійсности, що насувається на нас, дати собі раду, як переформувати своє політичне, економічне і культурне життя, а передовсім нашу психіку, щоби вони показалися відпорними на нову небезпеку. Тут, наразі, звертаємо на неї увагу американських братів, бо многі закористують у нас себе режимним оманами і бояться заглянути правді в очі...

З НЕДАВНІХ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИХ ЗНОСИН

(Лорд Сесил і Гендерсон).

Перебертаючи свої старі папери, знаходжу в них кілька документів, які вияснюють досить точно, коли саме і яким чином лорд Сесил і Гендерсон вперше зазнайомилися з українською справою. Думаю, що ці відомости будуть цікаві для всіх українських читачів, тому подаю тут уривки з цих документів.

З листа п. Марголіна, Голови Української Місії в Англії, з дня 13 лютого 1920 р.:

„Вчора відбувся обід Ліґи Націй. На цьому обіді були: Асквит, лорд Роберт Сесил, румунський і грецький премієр та багацько послів. Моє місце було рядом з Асквитом, з котрим я мав докладну розмову щодо нашої справи. Д-р. Олесницький і д-р Вішніцер теж завязали дуже цікаві знайомства... Рядом з розвитком нашого дипльоматичного успіху (наприклад, учора за обідом полковник Чепман Юстон за своїм столом) підняв тост за Україну, що дуже імпонувало Румунам та Полякам) іде також прогресивно навязання відносин з індустріяльними й торговельними колами".

З листа п. Марголіна з дня 16 лютого 1920 р.:

„Цими днями звернувся я з листами до Ллойда Джорджа, міністра Керзона, Асквита, лорда Сесила і Гендерсона, надіславши їм копію останньої ноти до Ліґи Націй, та взагалі робимо, що лиш можна".

З листа п. Марголіна з дня 23 лютого 1923 р.:

„Післязавтра маю авдієнцію у лорда Сесила — у нього вдома... На мій лист до п. Гендерсона маємо відповідь від секретаря „Робітничої Партії", що Гендерсона нема в Лондоні й що він повернеться через 2 до 3 тижні. Вони стверджують також у своїм листі одержання докладів про Україну від ця. проф. Грушевського, д-ра Матюшенка й Дідушка, якою вказівкою ніби підкреслюють свій інтерес до України".

З листа лорда Сесила до п. Марголіна з дня 17 лютого 1920 р. (перекладаю з англійського):

„Дорогий Пане Марголіне! Я Вам дуже зобовязаний за Ваш лист з дня 12-го лютого і за меморандум в українській справі, який Ви були такі ласкаві мені післати. Я маю тепер дуже багато справ, але певно буду дуже радий Вас бачити, якщо Ви хотіли би влаштувати побачення. Може Ви були би такі ласкаві зателефонувати мойому секретареви і подати час, який є для Вас найзручніший".

З листа п. Марголіна з дня 26 лютого 1920 р.:

„Вчорашнього дня ранком був у домі лорда Роберта Сесила. Авдієнція тревала цілу годину. Сесил виявив великий інтерес до України, а з другого боку дуже мале і хибне знайомство з нашим питанням. Він домагався пізнати подробиці щодо релігії і мови, біоґрафії С. В. Петлюри і т. і. Він був певний, напр., що уніяти є майже цілком католиками, що наша наддніпрянська мова є близька до російської і відріжняється від галицької (рутенської). На жаль, Сесил, при всій його прихильности до ідеї визнання новоутворених держав на Сході Европи, дивиться песимістично на можливість негайного визнання України, тому, що Київ та Одеса є „де факто" в руках большевиків. „У вас нема в руках імпонуючої території, нема армії і нема ясних кордонів" — сказав він. Моя відповідь на це, що сама Антанта своєю допомогою Денікінови та в свій час Галерови привела Українську Армію до тяжкого становища боротьби на три фронти з ворогами, які мають допомогу найдужчих держав, може й зробила на нього деяке враження, але всеж він увесь час підкреслював, що **політика рахується лише з фактами.** Я старався дати йому докази того, що самий факт визнання України та посилка краму, санітарного приладдя і т. і. могли би зараз змінити все становище на Україні, де населення цілком прихильне до отамана Петлюри й до української ідеї, і ніколи не примириться з большевика. Коротко, я казав йому все те, що в таких випадках ми всі кажемо, і може трошки його й похитнув. В кожному разі він уже буде надалі цікавитись інформаціями від нас і буде нам дуже корисний у Лізі Націй. На прощання зі мною він сказав, що в нашому питанню може більше посуне справу Ліґа Націй, ніж це робив уряд".

Передбачення п. Марголіна не були хибними, і його праця аж тепер, по дванацятьох роках, дає свої плоди. Це всім нам дає чудовий приклад правдивости поговірки, що в цьому світі, мовляв, ніщо марно не пропадає. Ти знай лише своє: „сій та скорсть, а жнива будуть".

Це — щодо Лолда Сесила. Щож до Гендерсона, то до його зацікавлення українською справою, крім згаданого вище меморіялу Грушевського, Матюшенка й Дідушка, причинився багато п. Зангвіль, приятель члена Місії, п. Вішніцера.

З листа п. Марголіна з дня 3 березня 1920 р.:

„В суботу, 28 лютого, відбувся в найбільшій салі Лондону мітинґ протесту за ту допомогу, котру анґлійський уряд давав Колчакови, Денікинови й іншим. Зібралося більше як 10,000 людей. Промовцями були лідери робітничої партії (Вілямс Гуд, Ґренфіл), члени Незалежної Ліберальної Партії, Медон, відомий анґлійський письменник, президент Еврейської Територіялістичної Організації Зангвіль і інші. Усі промовці висловлювались рішучо й катеґорично проти дальшого втручання Анґлії в справу боротьби з совітською Росією. На жаль, вони всі, крім Зангвіля, вели розмову тільки про Росію. Один лише Зангвіль підняв питання про „окраїнні держави", а спеціяльно говорив про необхідність визнання України та взагалі усіх держав, що повстали на території колишньої Росії".

З листа п. Зангвіля до д-ра Вішніцера з 8 березня 1920 р.:

„Дорогий д-р Вішніцер! Дякуючи щасливій нагоді, п. Артур Гендерсон запросив мене сьогодня після обіду і протягом довгої прогульки, яку ми з ним зробили, я познакомив його з українським питанням. Він цілком поділяє Ваші та мої погляди. Тому, будь ласка, Ви або п. Марголін напишіть до нього, покликавшись на мене і призначіть йому побачення на слідуючий тиждень, коли, як це він казав, мають відбутися засідання Виконавчого Комітету Робітничої Партії".

На жаль, не маю відомостей про наслідки і перебіг цього побачення. Але й наведені документи досить точно визначують час і обставини, при яких п. Гендерсон почав знайомитися з українськими справами.

Евген Онацький.

Рим.

МІЙ РІДНИЙ КРАЙ.

Чужинче! Знай,
Мій рідний край
Отсі гори прегарні, високі;
З його краси
Росте туга і болі стоокі.
Чи бачив ти
Краці світи
І щиріше серденько двоче?!
А дивись: гнів
Розколоти мій рідний край [хоче!
Чужинче! Знай,
Тихий мій край,
І моляться і празнують села,
А нарід геть
Придавила доля невесела.
Чужинче! Знай,
Мій рідний край
Своїм вином „гостей" напуває.
А сам нуждар
І росолу для себе не має.
Чи бачив ти
Його степи,
І могили геройські по полю?
Там ворог злий
Мечем зрубав героїв за волю.
В Европі день
Вже давно день,
Працює і школа й заводи.
Чужинче! Знай,
В нас бояться просвіти народа.
Чужинче! Знай,
Ще це мій край
Отсі гори прекрасні, високі;
Тут із краси
Ростуть муки і болі стоокі!

Борщош-Кумятський,
Рахів (Закарпаття).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітинґ відбудеться в суботу 2 квітня, в год. 7.30 вечір, під ч. 435 Мейн ул. Вимагається довгуючих членів вирівнати свої вкладки. Котрі члени дійсно не мають звідки платити свої вкладок, нехай зголосяться на мітинґу або до Запомогового комітету, Сергія Вінярського і Антона Зілінського, бо в противним разі будуть суспендовані. — І. Гарбилович, предс.; І. Ничка, кас.; В. Матвіяк, секр.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(6)

Степом, разом з вихром, неначе би частина бурі, яка розшалілася, мчались на спінених конях дві їздці. Вже по одежі можна було пізнати, що вони не одного народу діти. Та сі їх одяги і їх скажена їзда, ще й у таку бурю, також казали кождому, що вони оба сени одного батька, степу. Один їздець був Татарином, другий козаком. Хоч ріжних народів діти, хоч ріжної віри, обох виховав степ. Оба від дитинства бачили навкруги себе вільну зелену рівнину, лиш десь не десь поросту лісом. Оба від дитини полювали на звіра, гарцювали конем, вчилися орудувати арканами, стріляти з лука і з рушниці. В сій хвили до всього того прийшла ще спільна мета. До тої спільної мети мчалися поруч себе мовчки. Лиш їх коні пирхали, коли з'хмар вистрибнула ярка блискавка і залопотів голосний грім.

На землю вже падав вечірний смерк. Довгі ланцюхи диких качок перелітали над ними. Деколи зпід копит коня вистрибнув заяць, що аж кінь відскочив на бік. Раз вони й оленя виполошили з його леговища. Він утікав довгими і рівними скоками, неначе пливе по степу. Їздці і не глянули в сторону звірини. Стягнувши сильніше на своїх грудях кафтани, держачи уздечки цупко в руках і стежачи очима, чи нема якої ями, де кінь біг би піткнутися, гнали мовчки поти, поки перед ними, та ще далеко від них, не заблимали невиразні світла. Ті ясні плями вони оба одночасно побачили і оба одночасно осадили свої коні.

— То огні в степу, чи може світла в хатах Слушкова? — спитав козак.

— То вже Слушків, — відповів Татарин. — Як би не те, що тепер така злиза, то я тебе вже тут попрощав би. Їдучи просто до тих світел, ти з дороги вже не збешь би. Ступаючи по сліках коліс, ти прийхав би до броду. Та не виключене, що в Кодимі вода вже більша і сей брід, що на простій лінії між нами і світлами, вже троха небезпечний. Підведу тебе до другого броду. Він недалеко. Тим другим безпечно пройти і в найбільшу повінь. Ходім!

Татарин пустився далі, та троха взяв наліво. Тепер уже не їхали таким чвалом. Ступали рестю.

— Ти вертаєшся назад? — спитав козак.

— Ні! — відповів Татарин. — Вперед мушу придивитися, як то є в тім Слушкові. Та вони там не сміють побачите нас обох в купі.

— Я не радив би тобі. Я чув, що Дзенцьоловський лютий ворог твоєї віри. Саме тому прислали його сюди. Як який Татарин попаде в його руки, то живий не виходить.

— Ми оба дібралися, я і він, — зашипів Татарин і люто засвітив очима. — Я його також дуже люблю. Ляхи мусіли би вже сидіти в кульбаках, як би схотіли в ночи пуститися за вовком в степу. В ночи ніякий другун не важиться здоганяти Татарина, бо не знає, чи не їде просто на наставлену до нього стрілу.

— Вони мають мушкети, — перестерігав козак.

Татарин розсміявся і сказав: — Ти, хоч вихований в степу, може справді так боїшся тих мушкетів? В ночи, як лиш бачу його ворога, то з лука вцілю в котре хоч око. Мушкетна куля і в білу днину, піде боком. Кромі того в таку зливу кимак лепша збруя, як мушкет, бо кимаком лекше вимахувати. Як порох мокрий, то мушкет не стріляє. Мною ти нежурися.

— Як мені не журитися, коли ти мені потрібний? Як тебе спіймають, то ворт возьме ввесь наш плян. Мій час буде змарнований і мені треба буде шукати якогось нового союзника. Деж я його знайду?

— Мене спіймають Ляхи? — ро сміявся Татарин. — Ляхи спіймали би мене? Я хотів би се бачити. Я їх цілком не боюся і таки влізу в їх ні до тільки не разом з тобою... Гей, га! Той вихор так реве, неначе би хотів коня вхопити і занести геть відси. Се добре так. При такій негоді ніякий жовнір носа не покаже на вулицю. Всі мабуть сидять в шинку. Крізь вікна мож буде порахувати, скільки їх є.

Так балакаючи, оба приїхали під якусь воду.

— Се став? — спитав козак.

— Ні! тут ріка така широка. Лотоки не глибокі, береги низькі, отже в зливу вода так широко розливається. Тут брід такий, що й у найбільшу воду можеш пройти, не змачавши колін.

Оба пройшли на той бік і вже були в Браславськім воєвідстві. Татарин зупинив коня і промовив:

— Відси ти вже сам поїдеш. Перешкоди вже нема ніякої, лиш рівний степ. Лиш просто до світла, то не зблудиш. Соткотися, щоби не доміркувалися, з якими ти намірами загостив до них. Дзенцьоловський, то кровожадний пес!

— Я їх не боюся. Шляхотські пергаміни маю з собою, бо я будьтоби їду до Кафи викупити з ясиру шляхтича, який справді попав був у татарські лика і ще не вернувся. Також маю дві добрі пістолі, шаблю, кинджал. Мій кінь має добрі ноги. Міркую собі, що між кіньми драгунів таких ніг не має жаден.

— Слухай, брате! — промовив Татарин. — Буває, що чоловік має щастя. Таке могло би приключитися й нам. Як би я побачив, що драгунів одолію моїми трицятьма хлопцями, які я привів з собою; або як би ти, придивившися як там є, також побачив, що твої Запорожці нам не конче потрібні, то добре було би нам зійтися і перебалакати новий плян.

— Добре, що тобі таке прийшло на думку, — відповів козак. — Я там взагалі можу побачити або почути щось таке, що нам треба би побачитися скорше, як аж в твоїм таборі.

Татарин хвилю подумав і каже:

— Завтра буду дожидати тебе недалеко відси. Як схочеш балакати зі мною, то йди горі потічком, що пливе від півночи попри Слушків і впадає до Кодими. Попадеш на невеликий ліс. Як пройдеш його, то пусти два стовпи диму. З міста не побачить ніхто, бо між димом і містом буде високий ліс. За лісом є степ, далі чагарник. Запаливши два огні, увійди в той чагарник і йди аж до високого, самітного сухого дуба. Там зажди на мене.

(Дальше буде).

ЖИТТЄВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ І СУСПІЛЬНІСТЬ

Вже з того, що життєве обезпечення має вплив на одиниці, впливає, що обезпечення має корисний вплив на цілу суспільність, яка не є нічим іншим, лише великою громадою одиниць. Одна й друга й третя й сотня тисячна родина в суспільності стає ощадніщою, ліпшою, щасливішою, пильнішою, то й за цілу суспільність можна сказати, що вона вся стає ліпшою, щасливішою, пильнішою й ощаднішою.

Обезпечення викликує зміни в маєтку суспільности. Вони під увагу кожду запомогову організацію, побачимо одні, які великі маєткові зміни вона робить межи членами. Один, що помер по році свого членства, дає своїй родині право до такої самої запомоги, до якої буде мати право родина члена, що належав і платив до організації 40 років. Така постанова причиняється до того, що маєтки обох родин вирівнюються. Якби згадані члени це належали до запомогової організації, а оба були однаково ощадні, то родина першого через його скорий смерть опинилася би може в крайній нужді, тоді, коли другий за своє довге життя міг би накладати і лишити родині великий маєток. В той спосіб асекурація розділює маєтки, немовби відбирає тим, що через довге життя може стали би дуже богатими, а дає тим родинам, що через скору смерть свого кормителя попали би в нужду.

Коли це на перший погляд ніби могло би видаватися несправедливим, то треба пригадати собі й те, що кому саме відоміється, щоби дати іншим, цього обезпечені наперед не знають. Кождий з них може припускати, що це він буде тим, якому дадуть, взявши від інших. Тому він обезпечується. Одначе з другої сторони, він не знає напевно, чи це якраз він буде і тому він не буде чутися покривджений, як нещастя не трафить на одиниці, впливає, пережити других.

Осьтак обезпечення опирається на взаємности; де того почуття нема, там не можливе обезпечення. А суспільність, у якій сильно розвинене почуття взаємности, стоїть ліпше, сильніше, ніж суспільність, у якої це почуття не розвинене.

Посмертні запомоги, розділювані кождого року серед суспільности асекураційними організаціями, мають величезне значіння, щоб запобігати нужді й усім тим нещастям, що йдуть упарі з нуждою, як пошести, злочини, і т. д. Суспільність має виликий інтерес у тім, щоби злочини й пошести не ширились, а ширення їх може запобігти через вбивання їх головного розсадника, нужди. Суспільність, котра не видає грошей і не вкладає праці на викорінення нужди, мусить видати більше грошей і більше праці на удержування поліції, судів, кримінатів, шпиталів, домів для божевільних, захистів і т. д. і т. д. Свідомі того суспільности стараються запобігти тим усім нещастям через винищування нужди. А асекурація якраз є одним з ліпших способів на нужду. Тому кожда суспільність є інтересована в обезпеченню, тому добре зорганізовані держави дбають, щоб асекураційні товариства розвивалися, щоби не повставали шахрайські запомогові товариства, щоби бизнес асекураційних організацій був певний. В той спосіб треба пояснити те множество законів, які відносяться до асекурації і які видано останніми роками в кождій поступовій країні. Не є вони випливом забаганок, але випливом твердої конечности, признаної кождою розвиненою суспільністю дбати про розвій усіх тих інституцій, що усувають прикрости, терпіння, нужду, нещастя людей, а заводять на їх місце богацтво, спокій, вдоволення й щастя.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ ПРОГУЛЬКИ НА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ.

Свого часу читав я допис громадянина М. Лучковича, члена канадійського парляменту. В тім дописі подав він враження зі свого побуту на Західній Україні. Свій допис закінчив він як слідує:

"Another point which I wish to leave with my readers in concluding this short letter is the belief that a visit to Ukraine by young American and Canadian Ukrainians would not only vastly enhance their appreciation of the greatness of the laws and institutions on this side of Atlantic Ocean but it would also increase their admiration for the patient, determined and unconquerable desire for self expression and self determination of the people from whom their parents have sprung."

В справі подорожування по Злучених Державах і Каналі вже розписувалися декотрі громадяни, а між ними також гром. Володимир Юрковський в справі прогульки на українські землі. Уривок з допису гром. М. Лучковича свідчить про вагу, значіння і почуття чогось рідного, що можна осягнути тільки через особисте побуття між рідними і на рідній землі. На мене я отримав летючку в справі прогульки на українські землі, яку організує гром. Володимир Юрковський і по переглянению летючки та справа мене дуже зацікавила, бо є добрі оплянована, бо не тільки дасть почин до частішого подорожування зорганізовано, але й держави, в яких прогульковці задержаться на тому якийсь час, звернуть на них свою увагу!

Наша іміграція датується від 50 літ а не було ще випадку, щоб Українці мали яку прогульку під українською назвою. Прогулька американських ветеранів і американських горожан, яка має складати вінці на могилах незнаних жовнирів у тих державах, яких українська будучність найбільше інтересує, лишить по собі поважні сліди. А коли подібні прогульки будуть повторятись частіше, то тимбільше цікавитись будуть нами інші народности. Нам треба піти між чужих, дати пізнатись, і бути активними між чужими, а зерно, кинене в цей спосіб і у відповідний час, мусить принести хосен. Прогулька відїжджає 28-го травня на німецькім кораблі „Европа". Хто плянує в сім сезоні поїздку до Европи, повинен прилучитись до прогульки, а також поагітувати в цій справі між знакомими, щоби згадану прогульку побільшити до можливо найбільшого числа учасників.

Іван Височанський,
Нюарк, Н. Дж.

РОБІТНИК ПРО „СВОБОДУ".

Я читаю точно „Свободу", а також і інші українські газети. І від ряду довгих літ слідкую за тим, хто й що пише і як осьвідомлює нашого робітника. Я вже нераз збирався написати до „Свободи", бо серце накзувало мені дати їй признання за те, що так гарно виховує наш нарід. Та я є звичайний робітник. Мені не до пера. І тому вагався писати. Думав: якийсь час, звернуть на них свою увагу! Та коли тепер бачу, як ріжні московські наймити баламутять наших робітників і як інші наші часописи також на того болота. Ми працюємо й большевицький лад підкопати хочуть наш У. Н. Союз і нашу „Свободу", не стає мені вже терпцю і беруся написати отих кілька слів до нашої „Свободи".

Я можу сказати як український робітник, щоби „Свободу" далі виховувала наш нарід так, як це досі робила. Хай далі додає нашому народови духа, хай далі пятнує усіх чужих і своїх ворогів і хай далі вчить нас вірно і чесно служити свому народови. Погляньмо тільки на інші організації і подивімся, який у них дух, яка праця, які жертви. Чи можна це рівнати з тими, що читають „Свободу" і виховалися на її науці? Замало називати себе розумним, а треба вести розумну роботу. Треба вміти нарід організувати і творити силу. Бо з критики без творчої роботи нам хісна не буде. З пустої критики виховується тільки большевицьке шумовиння, яке саме розпаношилося по тих організаціях, що тільки чи ані одним ані другим, критикують і болотом обкидують наших провідників та наші народні інституції. Ми, Союзовці, стіймо здалека від жертви принесуть нам те, чого шу „Свободу", не стає мені бажаємо.

Павло Сеньків
з 369 від. У.Н.С.

ЛЯЦЬКІ НЕДОЛЮДКИ.

Ненаситні горлорізи,
Огидні потвори!
Як злодії, ви вломились
У наші комори.
Виб'ї Бога розіпняли,
Щоб вам лиш ся вдало.
І в долоні би плескали
Тай гукали „браво".
Недолюдки, бісурмани,
Не мине вас лихо:
Українці вже здубились
І не всидять тихо!

Микола Семотюк.

Дав до зрозуміння.

Старенький джентелмен, диктуючи докірливий лист, сказав: „Пане, моя стенографістка, як жінка, не може написати того, що я про Вас думаю; я, яко джентелмен, не можу тобі висказати; але Ви, не будучи жете все собі уявити".

УВАГА! ЖІНОЦТВО МІСТА НЮ ЙОРКУ! УВАГА!

ДО ЖІНОЦТВА В НЮ ЙОРКУ!

Усі жінки, котрі не належать до жадної української жіночої організації в Ню Йорку, а хотіли би стати членицями Союза Українок Америки, дістати членські карти, бути присутними на Конгресі Українського Жіноцтва Америки, як члени з повним правом голосування **в днях 28, 29 і 30 травня б. р.,** повинні прийти на

ЗБОРИ СОЮЗА УКРАЇНОК АМЕРИКИ
В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 1-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1932 РОКУ
О ГОДИНІ 7.30, В НАРОДНІМ ДОМІ, 217 ІСТ 6-та УЛИЦЯ.

Місячна вкладка всього 25 центів місяць. Просимо жіноцтво прибути численно. — **Головна Управа С. У. А.** 74-5

Гроші у вашій кишені!

Недуга, нескромога виконувати працю справно, журба про своє здоровля — витягають гроші з вашої кишені. Добре здоровля, енергія, ясний ум і справна рука принесуть гроші до кишені.

Торговельний **Пейн-Експелер*** Знак
Запатентований у правительстві Злучених Держав

допоможе вам задержати силу, фізичну справність, зарібкову спроможність. Це найбільший відомий досі на світі лінімент. Усуває шкодко біль, втомність, перепрацювання, змучення мязів.

35 ц. і 70 ц. - - - - - - - - - - **Продається всюди.**

*Правдивий в торговельним знаком ЯКР.

УЧІТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Коли ви не знаєте по англійськи говорити, так сейчас беріться до науки. — Коли знаєте вже троха розговорити, так старайтеся добре опанувати англійську мову. — Поминаємо подамо спис словарців і підручників, які вам поможуть в науці англійської мови, котрі можна набути в книгарні Свободи:

НОВИЙ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ПРОВІДНИК: Самоук Тлумач і Словар: для вивчення читати, писати і говорити по англійськи з поданням докладної англійської вимови. II. часть **Новий Практичний укр. англ. і англ. укр. словар.** Провідник обнимає 368 сторін великого формату, ціна $2.00
В гарній полотняній оправі 2.50

ПРОВІДНИК 240 сторін, без словарця. звичайна оправа 1.00
В полотняній оправі, без словарця 1.50

Українсько-англійський і англійсько-український КИШЕНКОВИЙ СЛОВАРЕЦЬ, 43,500 виразів, 448 сторін друку з граматикою, азбукою друкованою і писаною і що найважніще з вимовою англійських слів. Величина і формат словарця 5½x2½ цалів. Оправлений в червону мягоньку імітаційну шкіру, оздоблений гербом України і золотим витиском, — друкований на гарнім папері, а щоби скоро знайти потрібне слово, на то є позаблучний редиєтер 1.50

Українсько-англійський і англійсько-український КИШЕНКОВИЙ СЛОВАРЕЦЬ 1.00

Українсько-англійський і англійсько-український СЛОВАРЕЦЬ з додатком поучень **ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ** 75

Українсько-англійський і англійсько-український СЛОВАРЕЦЬ 50

КНИЖКИ ДЛЯ ЖІНОК, ЯКІ ХОЧУТЬ УЧИТИСЯ ВАРИТИ І ПЕЧИ.

НОВА КУХНЯ вітамінова ..... $ 75
ДОМАШНЯ КУХНЯ, або як варити і печи 1.00
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ КУХАР 1.00

КАРТКИ НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

ЖЕЛЯТИНОВІ І ЗВИЧАЙНІ по ..... 5 ц.
В ФОРМІ КНИЖОЧКИ зі желанним ..... 10 ц.
В ФОРМІ КНИЖОЧКИ (більші), зі желанним ..... 15 ц.
ЛИСТОВИЙ ПАПІР ЗІ ЖЕЛАННЯМ ..... 10 ц.

Замовлення разом з належністю слати на адресу:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЩО ОБНИМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ

ПОВЕРХ 120 НАЙВИДАТНІШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ ІЙ БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича. Ціна $1.10.

Замовляти:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Передвиборчі збори.

The monthly meeting of the Ukrainian Democratic Club of 14th Assembly District was held on March 20, 1932. The meeting was opened at 5 P. M. It was a regular business meeting and was well attended to and the meeting closed at 6 P. M.

The our mass meeting started which was a high success as far as Regular Democratic Candidats of the 1th A. D. are concerned. All the members were gathered to greet the candidates on the Regular Democratic Party ticket who are stanch supporters of the Ukrainian Democratic Club in Brooklyn, 14 A. D. and whom we support a hundred percent.

The mass meeting was opened by the Honorable Joseph S. Dermody, an active member of our club, who was unanimously appointed chairman. He presented Mr. Harry Bardak, President of the Ukrainian Democratic Club, as the first speaker of the evening. In his Ukrainian speech, Mr. Bardak outlined the duty of the members as good citizens and good Ukrainians. Then Mr. J. S. Dermody presented one of our young Ukrainians, Al. Danchuk, President of the "Young Ukrainians", who gave the members a thrill with his fine speech, which made the audience think what a fine lawyer he would made some day. Now Mr. Dermody presented Mr. John Roberetsky, the ex-president of "Young Ukraine of Brooklyn," who gave the members a hot talk on being loyal Ukrainians, loyal Citizens, and loyal Democrats. Mr. J. S. Dermody next presented Mr. John Senko, one of the leading Morticians in Brooklyn, who is also of Ukrainian descent. He gave the members a little talk on what they must do to be good Ukrainians, especially Ukrainian Democrats.

Then came the real thrill of the evening when Hon. Mr. J. S. Dermody presented the Hon. Joseph Lentol, leader of the 14 A. D. Commissioner of the Dept. of Sewers outlined the past work of his and his co-leaders in the district. He held the members spell-bound. Mr. J. S. Dermody then presented Miss Nora Quinn, co-leader of 14 A. D., who is also Secretary to the Commissioner of Dept. of Records of King County. As the last speaker of the evening Mr. J. S. Dermody presented Mr. Steven Zablotzky, the leader and Executive Member of the Ukrainian Democratic Club who gave the members a fiery speach on what the Regular Democratic Organization of the 14 A. D. had done for the Ukrainian people in the 14 A. D. He proved to us that prior to Mr. Hon. Joseph Lentol's leadership the Ukrainians were not recognized and could not even approach the party then in power for any favors whatsoever; but since Hon. Mr. Joseph Lentol is in office, we are treated as good as any nationality in the District. Hon. Mr. Joseph Lenfol does not show any partiality to any one nationality, and we, the Ukrainian Democratic Club of the 14 A. D., will support him and his candidacy and that all the candidates of the P. B. McCarren Democratic Club of the 14. A. D. in the coming Primery Elections to be held April 5, 1932, at 3 P. M.

This speach included the program of the meeting. The members unanimously supported Mr. Zablotzky's motion.

Mr. John Senko.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Великий успіх свята 300-літньої річниці уродин гетьмана Мазепи.

Заходом організації Мазепинців Українська Громада в Шикаго відсвяткувала в неділю, дня 20 березня 1932, величаве свято 300-літньої річниці уродин Великого Гетьмана України, Івана Мазепи. В католицькій і православній українській церкві відправлено молебні за спокнення ідеалів Великого Гетьмана. Усі вірні на вколішках благали Бога помочі для всіх Мазепинців до кінчити Мазепою почате діло, — створити свою українську незалежну державу.

Вечером від 4.30 до 5 години все українське громадянство слухало української святочної радіової програми. В цій програмі брали участь: д-р О. Тарнавський з короткою промовою по українськи, д-р Канчір з короткою промовою по англійськи, п. Костелюк — барітонове сольо, п-на М. Дяк, сопранове сольо і Хор ім. Лисенка під орудою п. Д. Атаманця. Цілою програмою проводив п. Б. Катамай, голова організації Мазепинців. Програма була проведена й виконана з великим успіхом. Організація одержала багато листів уже в понеділок рано, також від Американців, в котрих просять нас виступити знову з подібною, так гарно уложеною програмою.

Вечером в 8-мій годині відбувся святочний концерт. Програма цього концерту була ріжноманітна й дуже цікава. Дуже гарне вступне слово виголосив о. Ф. Тарнавський. Він заявив, що тепер може спокійно вмирати, баччучи своїми очима, як українська молодь вигрібає з попелу століть державні традиції свойого народу й у дусі українських державних героїв виховує себе й гартує свойого духа до нової боротьби за державну незалежність українського народу.

Д-р Тарнавський вказав на причини упадку багатьох наших зривів до державного самоуправління, себто на нашу свободолюбність, той гін за широкими вольностями, що не позволяють українському народови слухати своїх провідників, покорюючися легко чужим. Полк. Шаповал зясував усі наші зриви в історичному світлі.

В артистичну програму свята входили: молитва „Боже Великий" і „Катерина" у виконанні хору ім. Лисенка під орудою п. Д. Атаманця, сопранові соля п-ни М. Дяк, фортепянове сольо п-ні Г. Кіслер, барітонове сольо М. Костелюка, скрипкове сольо О. Чубі, декламація п-ни О. Стецюк і прави хоруговками 24 дітей-дівчат.

Свято закінчив підписаний, висказуючи бажання, щоби присутні на концерті лишились на все при тих враженнях, що їх виносять з цього свята, та щоби дітей своїх посилали до організації Мазепинців, в якій ті діти зможуть виховатися на здорових, ідейних, державницько думаючих юнаків. Бо молодь є будучністю народу, тож треба її виховати добре, а будемо тоді певні гарної будучности. Гаслом Мазепинців є: Понад нами дух Мазепи, перед нами Вітчина; Бог у ділі, сила в правді, віра в успіх мов скала!

Саля була виповнена. Кожду точку програми витали довгими оплесками. Шикаговська кольонія мала велике духове задоволення й порив для своїх думок і міркувань. Всі розійшлися додому задоволені й багато, багато багатші умом і душею.

Богдан Катамай.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Протестаційне віче.

Заходом нашої громади, а головно Першого Відділу О. Д. В. У., відбулося в нас дня 20 березня велике протестаційне віче в галі Чеського Народного Дому.

Віче відкрив предсідатель І. Кубрик і пояснив коротко події в краю та попросив на головного бесідника адоката Т. Свистуна з Филадельфії, Па. Бесідник розповів широко про початки відбудови української держави та нашу боротьбу з ворогами нашого визволення. Зосібна обговорив він „пацифікацію", арешти та акцію революційних українських сил.

Про відносини на Великій Україні говорив гром. К. Лисюк з Ню Йорку, виказуючи страхіття, серед якого жиють наші брати на Радянській Україні, під обухом московських окупантів.

Потім перевели наші дівчата, панни А. Бурдиґа і М. Табака, збірку, яка принесла $53.20.

Кінцеве слово виголосив гром. Новак з Ню Йорку, який підкреслив вагу і потребу революційної боротьби.

Адвокат Свистун прочитав подім в англійській мові резолюцію з протестом, яку на внесення гром. Д. Бурдиґи, а підперте гром. Д. Симбаєм, принято одноголосно й подано її до американської преси.

Віче закінчено відспіванням національного гимну.

Павло Барнич, секр.

З ЖІНОЧОГО РУХУ В АМЕРИЦІ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Новий відділ Союза Українок, ч. 36.

Місяць тому у нас, на Савт Сайд в Шикаго, засновано відділ Союза Українок Америки. Зразу вписалося чотирнацять жінок і всі ми постановили собі приєднувати нових членець, щоби наш відділ зріс у силу, а тимсамим міг краще й скорше виконати ті обовязки, які приписує статут, та ширити ідею цеї організації. Я пишу цих кілька слів у „Свободі", бо її читає багато жінок у Шикаго, котрі може схочуть використати добру нагоду й вступити до нашого відділу, а з котрими ми не можемо інакше порозумітися.

До вас, дорогі сестри Українки в Шикаго, я відношуся з просьбою прийти на зборі Союза Українок Америки, відділ ч. 36, котрі відбудуться в неділю, 3 квітня, в годині 3-тій пополудни, в церковній салі 4952 SO. PAULINE ST. **Прийдіть послухати наших нарад, заохоти і пояснення, а я певна, що приступите до нашого відділу. Союз Українок Америки є найбільша українська жіноча організація в Америці, яка має відділи по цілих Злучених Державах, має велику гарну народню й патріотичну програму, а ми повинні гордитися, що можемо належати до неї.** Крім приняття нових членець ми маємо обрадити порядок праці на місяць квітень та справу делеґатки на перший конгрес українського жіноцтва Америки, котрий то Союз Українок Америки скликає на конець травня б. р.

Олена Брилинська, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. С., Филадельфія. — Коли о. Пристай підписав свій допис і гром. Климишин відповідав з підписом то й Вам треба тесамі робити. Та наразі нема потреби розписуватися над тим ширше. Стверджувати лихо замало. Розповідати десятки разів про те, що вже сталося, також до нічого не доведе. Нам треба доброї, щирої й розумної думки, що далі робити. І праці, а не слів нам треба.

Король Людвик XV. здемаскував раз одного зі своїх дворян, який удавав великого знавця мистецтва. Показав йому образ Ісуса Христа та спитав, хто є автором його.

Дворянин відповів поважно:

— Ваша королівська величність жартує собі з мене. Таж кожен бачить, що це робота Назарейський Цар Юдейський).

ДОПИС З ЛЕМКІВЩИНИ.

(ГОРЛИЦЬ).

Москвофільство в Горличчині має ще кращий рай під крилами панів з Б. Б., як їх посли з єдинки, гг. Бачинський і Яворський. Найбільший довірям у панів з Б. Б. користається знаний тут „дохтір" г. Теодосій Йодловський. Колись він, перед кільканайцятьма літами був на першім році медицини в Празі, та з приводу якихось неясних причин мусів виємігрувати до краю і став в Смереківи правдивим доктором. Куруе людей на велику скалю — але пани не роблять йому найменших перепон, бо їм дуже потрібний. Найбільшою заслугою його, то були вибори. Про вибори сьогодня вже й не слід згадувати, але що про Лемківщину ані згадки ніколи в часописах не було — то не завадить про неї і згадати, що вона є. Цей то господин „дохтор" з п. старостою обїхав в часі виборів усі наші гори і на всіх зібраннях як головний оратор накликував Лемків, щоби голосували на єдинку. За ним все підтягав якийсь господин Сейферт і цей вже не мав такого дару мови, та тільки косу з собою носив і як г. Йодловський сінчив бесіду — то він зараз Лемкам вказував на косу, приставляючи собі до горла (як не будете, мовляв, голосувати на єдинку то вас всіх виріжуть).

Розуміється, Лемки, чуючи з часописів про пацифікацію, в більшій части голосували на єдинку. — Вибори, то головна причина, що українське учительство з Лемківщини щезло зовсім. Богато повандрувало на Поморже, друге стільки пішло на емеритуру, а решта зовсім пішли на зелену пашу (про це в іншім допису). Таку умову між іншим поставили гг. Йодловський, Сьокало і Трохановський. Крім цього москвофіли одержали ще на горлицьку „русскую бурсу" 20,000 зл., з яких до сьогодня вирахуватися не можуть.

Вкінці ще про цього самого господина Йодловського. Дивна не людина! Коли йде про якийсь користи для нього — то він ніби Українець. Своїх братів то на дячків до Перемишля до дяківської бурси — то знов до реміснічої бурси, то на курс молочарський до Стрия — то на дяка в Смеревіці, хоч при помочи виборів і п. старости і це останнє можна було зробити, хоч село страшно проти цього. — А тепер крутяться, щоби цей дячок здав іспит дяківський в Перемишли, покликуючись на заслуги бл. п. Семена Ядловського — хоч між Йодловським і п. Семеном Ядловським то такий контраст, як вода і вогонь.

Поліфоркований.

З ГОРЛИЦЬ.

Пацифікація на Лемківщині.

Що до сьогодня нічого не появилося в часописах про Лемківщину, то з цього приводу прошу не думати, що тут все гаразд, що тут не було пацифікації. Була вона і тут, ще й яка, лише що тут почалася від самих виборів. А найбільше ця пацифікація діткнула тутешнє українське учительство. Вже на першім передвиборчім зібранню усього учительства з Горличчини (бо учительство мусіло з уряду явитися на таких зібраннях), комісар староства, Возняк, сказав таке: „Лемкі то не сонжадні Русіні ані Українци; то єст народ гуральскі, такі сам, як гурале татшанци, тільки же і тутай юж УВО запуща своє мацкі, але мі го внет вичисцімі". І дійсно — зараз по цім зачалася чистка. По селах пішли ревізії, чи гроші з аматорських вистав і Шевченківських концертів (які, розуміється, влаштовувало лише якраз учительство) не пішли на УВО. А за тим шиганами почували найгарніших вітїв з уряду, а перш усього таких, що гарно ставилися до позашкільної освіти. Прошу подумати: староста горлицький, д-р Чучкевич, гримав на отаких вітїв за це, що заходять до учителів і разом з ними будують Україну. Дальше староство і повітовий комендант поліції заждали в часі виборів від начальника суду, п. Новжинського, 15 чистих бляннкетів на арештування наших учителів і декотрих священиків. Але начальник суду, гарна людина, казав представити собі докази вини даних одиниць. Розуміється, що це й так скінчилось.

Пан староста і дальше не дає за виграну і заждав від владдо перенесення усіх Українців учителів з Лемківщини на Поморже. В тій цїли їхав в грудни візитатор з Кракова, д-р Міхальський, а по звізитуванню шкіл сказав таке панови старості: „Я з візитаторства уступлю, а цирографу на цих людей не підпишу, бо вони люди правьовиті і нічим не провинилися". — І розуміється за цим пішла і ціла кураторія на емеритуру, а за ними пішли багато наших учителів. Одні на емеритару, другі на Поморже, а треті на зелену пашу. За що? За це, що працювали щиро і гарно виховували молодь. І так до Вадовиць пішов з Рихвалду п. Дмитро Литвин, а дружина його перед часом на емературу за це, що вибудував народний дім в Рихвальді і провадив українську кооперативу. Тимко Перейма і його дружина з Смеревіця, обоє на емературу. Володимир Полошинович з Кривої до Радома, а дружина його, учителька, осталася на місци. Треба було бачити це розбиття подружа, плач жінки і дітей. Панну Ірину Перейміну до Ропи, а п. Мирослава Гижу і Смеркавича звільнено цілком. Ці останні по гімназійній матурі і з учительськими курсами. Багато також до цього причинилися місцеві москвофіли з табору бб Бачинського, з господином Теодосієм Йодловським во главі; така була виборча умова між бб і москвофілами.

І мали піти цею самою дорогою п.п. О. Гривна з Гладишова, С. Батюк з Висови, Г. Жидяк з Лося і Я. Музика з Пантної, але до сьогодня ще сидять на місцях. Тай не відомо чому: чи міністерству вже забагато тих перенесень, чи може випросилися на якийсь час у п. старости. Сердечний п. староста Чучкевич думає, що як виницить на Лемківщині Українців учителів, а насадить Поляків, то вже аж тоді рай буде. То аж тоді з православних і русских зробить стопроцентових „гураліоф". Де-де! Це якраз навпаки. Це викликало відворотні наслідки. Свідомість національна на Лемківщині з приводу нищення українського учительства піднеслася між „гуралями" 20 літ наперед, а цього не зробила би літами ведена навіть найінтензивніша народня праця.

Сусід.

НАЙБИСТРІШИЙ ЗІР.

Найбистріший зір мають ті народи, які живуть на просторих рівнинах і можуть без перешкоди глядіти в далечінь. Нпр. Ескімос бачить білу лисицю на сніжному полі на велику віддаль. Араби мають такий добрий зір, що розріжняють на 15 миль предмети, яких чужинець зовсім не бачить. Арабські астрономи записали багато зір, які чужинець бачить лише через далековид. Із цивілізованих народів найліпший зір мають Норвежці. В ріжних державах Америки й Европи є дуже багато короткозорих, бо діти дуже вчасно починають читати і працюють виснажуючо при слабім освітленню.

—o—

НАЙБІЛЬШЕ РОЗПОВСЮДНЕНА ГАЗЕТА.

Найбільше розповсюдненою газетою є мабуть німецька „Франкфуртер Цайтунґ". Доказують це записки вченого Українця, проф. Самійловича (який вратував італійського мандрівника Нобіля після його невдалої виправи до бігуна). Самійловиг застрілив на бігуні білого медведя, а в жолудку його знайшов рештки часопису „Франкфуртер Цайтунґ".

Марія Ебнер-Ешенбах.

ЗУСТРІЧ.

Одного гарного дня вийшла Гордість на прохід. На голові мала корону з милянних баньок які чудово мерітхіли в соняшному сяйві найгарнішими пестрими красками. На багрову одежу понавішувала багато позолочених скляних кульочок; ноги встромила в черевики з величезними закаблуками й походжала на них маєстатично, неначе деревляний цар у вертепі. Широке обличе її блестіло самозадоволенням, червоні, на палець грубі уста стягнулися в зарозумілу, згірдну усмішку; зпід напів зажмурених повік гляділа навкруги себе, немов би тут не було нічого гідного, на що вона могла би цілий свій погляд звернути.

Та ось зустріла її істота, на вид якої Гордість здригнулась. Істота з простим виглядом; скромний й хід, постава, рухи; гарне обличе, на якому малювалися благородна повага і глибокий спокій.

— Геть мені з дороги! — крикнула до неї Гордість.

— Дуже радо — відповіла їй з усміхом стрічна й уступилася на бік. Усеж таки почувалася Гордість обидженою:

— Смієшся? Ти важишся в моїй присутности сміятись? — пирхнула й люто накинулася на обидницю.

Ця не відборонювалась, навіть не двигнулася з місця, тільки кріпко й спокійно стояла. А Гордість гепнула на землю, всі її милянні баньки розстріскалися, всі скляні кульочки розбилися на дрібне черепя. Вона впала ниць перед Заслугою. — („Новий Час").

З німецької мови переклав

Іван Ставничий.

Гавайська королева Ліліюкаляні була раз у гостині в англійської королеви Вікторії. Коли бавилися найліпше, сказала мрійливо чорна жінка:

— Знаєте, ваша величносте, що ми споріднені?

Королева Вікторія трохи збентежилася:

— Як то?

— Бо мій дідо зів вашого капітана Гранта.

Columbia

В СУРМИ

ВСЕ МОЖНА
КУПИТИ ЯК В ДЕПАРТАМЕНТ СТОРІ
ДЕШЕВО І ДОБРИЙ ТОВАР.

НАЙНОВІШІ РЕКОРДИ:

27306	Десять Параграфів	Жуковський
27307	Поцілунок, танець	Гуменюк
27305	Фармерська Коломийка	Гуменюк
27304	Шлюб Сироти	Гуменюк
27301	Човник, дует	Давиденко
27297	Надвірна Коломийка	Пізко

Рекорди на Великодні Свята. — Рекорди до танців В. АВРАМЕНКА.

Всі по 75 центів з пересилкою.

Жадайте нашого каталога, Замовляйте з українського склепу:

SURMA

103 AVE. A, NEW YORK, N. Y.

TEL.: DRY DOCK 4-3752.

Кождої неділі 8.30 рано — гарна українська програма на радіо Сурми. Стація WLBX, 1500 Кс.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА ВЖЕ ЗАМОВЛЯТИ В НАЙБІЛЬШІЙ КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

	шт.
Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60
Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука	75
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50
Мала Історія України, І. Крипякевича	15
Початкова Ґеоґрафія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький	75
Малий Катехизм християнсько-католицької релігії, уложив о. Іван Рудович	35
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85
АПОСТОЛИ І ЄВАНГЕЛІЯ на неділі, празники і дні святих цілого року, після уставу святої греко-католицької церкви. Оправлений	75
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75

Повищі книжки можна набути в книгарні Свободи. Сиг книжок, маємо тільки по кілька примірників.

"SVOBODA"

81-83 GRAND STREET. JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

На Рідну Школу.

Наша громада, хоч і маленька числом, але памятає за Рідний Край. Кождого разу, коли перепроваджується якась збірка, то ми стараємося хоч невеликою, але щирою жертвою помогти. Наш Українсько-Американський Горожанський Клюб вислав колядників, котрі заколядували $50 на Рідну Школу.

Наш Клюб, це одиноке політичне товариство на Ню Гемшір стейт. Нашим завданням є підпирати й обороняти українську справу та зорганізувати Українців в стейті.

Також зорганізувався в нас молодечий клюб, до якого повинні вступити всі молоді, про що повинні постаратися родичі.

Йосиф Петрик.

—o—

АМГЕРСТ, МАСС.

Коляда на Рідну Школу.

І наша маленька громада не забуває про Рідний Край. Колядою занялися жінки: Р. Намака, Г. Василюк, А. Пилепець, А. Олексів, М. Сарна.

Жертву зложили: по $1: Ф. Затирка, С. Затирка, Л. Намака, М. Незнайко, В. Болюх, М. Сарна, Г. Матурняк, Ст. Мельник, В. Мардина; по 50 ц.: П. Пилипець, Ф. Доскоч, А. Яншин, Г. Котович; по 25 ц.: М. Затирка, А. Пилипів. — Разом $11.50.

Жертву відіслано через Обєднання на Рідну Школу.

Розалія Намака.

КЛІВЛЕНД, О.

Коляда на Рідну Школу й УВО.

По коляді ходили слідуючі громадяни: М. Задерецький, М. Котут, Г. Сушко, А. Сидор, Д. Бротко, І. Костирка, В. Гвоздик, Н. Степанюк.

Жертвували: по $5: о. декан Л. Левицький, Н. Ковтолюк; по $2: п. Сорахман, інжинір І. Петрівський, В. Шевук, І. Йорить; по $1: М. Котут, Н. Чубинський, М. Дмитрів, Д. Каторощ, В. Волянський, Ф. Бончук, В. Ольшаницький, М. Райтар, Д. Врошко, Гр. Бугачук, Д. Старявський, В. Петро, Н. Хмарик, Ф. Бур, І. Жук, А. Каплиш, В. Дарван, П. Корпан, С. Морозович, Гр. Павловський, М. Розуміло, Е. Шевчук, В. Форемний, М. Вербинський, Я. Волянський, С. Щербичук, Гр. Коваль, М. Лозинський, В. Паплик, А. Барбир, І. Костирка, А. Іваночко, І. Проць, П. Гладиш, І. Тарнавський, П. Кухарчин, М. Песливий, І. Патковський, В. Тритяк, А. Сидор, І. Жолобчук, Н. Михальчишин, Я. Котович, В. Репужинський, М. Мураль, А. Котут; В. Сутинницький 75 ц.; по 50 ц.: С. Чічота, Н. Задерецький, Ф. Елдер, В. Нагірний, М. Кліщинський, С. Пацвода (мол.), П. Левицький, Т. Тавряк, І. Волянський; В. Карвай 25 ц.

Вислано через Обєднання до краю $63.60. Гроші призначені по половині на УВО й на Рідну Школу.

Н. Задерецький.

—o—

ТАЙТУСВІЛ, ПА.

Коляда на Рідний Край.

З нашої громади вислали коляду до Рідного Краю через Обєднання на Рідну Школу в сумі $17.50.

Коляду зложили: А. Федан $2; по $1: Г. Федан, І. Котут, І. Курах, І. Гратковський, І. Коцан, І. Ольховий, Анна Ольхова, І. Беген, Анна Пелеська, М. Слоньовський; по 50 ц.: Д. Беньо, Ф. Баран, Мария Баран, Г. Пасічник, Ромен Котут, Олена Беген, Мария Беген, І. Возняк, Марія Пелеська, Анна Слоньовська; по 25 ц.: В. Коцан, Ф. Коцан.

Антін, Федик.

ПАМЯТАЙТЕ НА АДРЕСУ „ОБЄДНАННЯ".

"OBYEDNANYE,"
P. O. Box 122, Hudson Terminal.
NEW YORK, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свого батька МИХАЙЛА КОСЦІВ з Вакова Ряшівського. Перед 12 роками виїхав до Америки. Полишив жінку і діти. Довгий час не дає про себе знати. Хто знав би нього, чи живий або помер, прошу повідомити мене. Його сина Івана Костів. Болехів Руський (Кольонія).

ДМИТРО УШАК,
1767 So. Boulevard, Bronx, N. Y.

УКРАЇНЦІ Й УКРАЇНКИ!

Отсим повідомляю Вас, що я виробив КРАВЕЦЬКИЙ ШТОР, де я направлю, пошию, фарбую, прасую і також на замовлення роблю убрання мужеські, женські і дітові. Не забувайте на ключ: „Свій до Свого".

ІВАН МУДРИК,
96 BERRY ST., pir. NORTH 8th ST.
BROOKLYN, N. Y.

На ПРОДАЖ по зниженій ціні Радіо-Фонограф комбінації, модель 15 Маджестік по ціні $52.50 готівкою (з вставленням стстрів). Дрові продають по $109.00, купуйте від нас, щадіть свої гроші. Висилаємо на провінцію в фабричних пачках. Хто не має грошей, або має не добре, прийшліть лиш $5 завдатку, решту заплатити при відборі. Радіо таранттоване. Лишилося всього 25 штук. Пишіть: SURMA, 103 Ave. A, New York. Як Ваше радіо добре не грає, дзвоніть Dry Dock 4-3752.

„Я БУВ ХУДИЙ І ОСЛАБЛЕНИЙ, ТЕПЕР Я СИЛЬНИЙ"

П. Г. Арсенич, Петерсон, Н. Дж. пише, каже: „Перед тим ніж я почав брати Нуга-Тон я був худий і ослаблений. Тепер я сильний і здоровий. Нуга-Тон є одинокою медициною, яка помогла мені. Я зужив дві фляшки. Тепер я маю добрий апетит і твердо сплю в ночи. Дуже радий, що про Нуга-Тон я почував у часописах. Всякий повинен брати його".

Нуга-Тон є славний з того, що перестає ослабленим і недужим людям. Дає їм, кажучи, їм їх органам нову силу й енергію а також від його добрі апетит, та робите щасливими. Нуга-Тон продають аптикарі. Якщо аптикар не має його, скажіть йому, щоби замовив собі від свого гуртового складу. Жадна інша медицина не може заступити місця Нуга-Тон.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
153 AVENUE B.
NEW YORK, N. Y.
(межи 9. і 10. ул.)
Tel. ALGONQUIN 4-5625.
Урядові години рано від 10 до 11, вечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
Tel.: Orchard 4-2568
129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР. (99)

Лев готовився стрибнути на свою жертву, щоб пазурами й роздерти. Джейні в страху притулилась до дерева й приталла віддих. Вона була загіпнотизована зором льва й страхом спаралізована в своїх рухах. Навіть не мала сили заплющити очі, щоб не бачити початку страшного кінця. Вона не бачила того, що над львом на дереві зявився Тарзан, який рихтувався боронити її від страшного хижака, що вже підводився на задні лаби, щоб зробити скок.

Умить звір якось дивно заревів і застогнав від несподіванки й люти. Він уже забув про намічену ним жертву, бо з несподіванки зовсім ошалів. Почав високо стрибати в повітрі, стараючись скинути зі своєї спини людину, яка міцно сиділа на нім, учепившись руками за гриву. Джейні потемніло в очах і вона вже нічого не розуміла. Як у сні вона бачила перед собою картину змагання людини й звіра, людини, в якій вона пізнавала свого Тарзана.

Не вірилося їй, що це Тарзан, що він живий. Це мабуть дух його зявився, щоб боронити її. Та ні! Треба було вірити, бо перед нею відбувалося змагання за життя й смерть людини й льва. Нарешті лев кинувся бігти, стараючися втечею вратуватись від несподіваного нападу ворога. Джейні бачила, як лев кинувся вбік і Тарзан злетів з нього. Визволений лев уже не тікав, а вмить повернувся до свого противника й почав на нього наступати.

Серце завмерло в Джейні, коли вона побачила, що її Тарзан опинився перед лютим хижаком без ніякої зброї в руках. Тарзан почав відступати вбік, не спускаючи своїх очей з льва. Лев поступав за ним, але обережно, бо памятав, що отсей ворог уже раз був на його опині. В той саме час, коли лев готувався зробити свій смертельний скок на Тарзана, Тарзан підхопив з землі арабську рушницю. Міцним ударом в голову він повалив звіра.